

Sygn. akt VI U 640/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie

Przewodniczący SSO Bożenna Zawada

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Jabłońska

po rozpoznaniu w dniu 04 kwietnia 2018 roku w Radomiu

sprawy J. U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. U.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 7 czerwca 2017 roku Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala J. U. prawo do emerytury od 30 maja 2017 roku.

SSO Bożenna Zawada

Sygn. akt VI U 640/17

UZASADNIENIE

J. U. pismem z dnia 06 lipca 2017 roku wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 07 czerwca 2017 roku,

nr (...), odmawiającej przyznania mu prawa do emerytury, wskazując w jego uzasadnieniu, iż nie zgadza się z zaskarżoną decyzją bowiem organ rentowy nie zaliczył mu okresu pracy w (...) Spółdzielni (...) w R. na podstawie umowy zlecenia (odwołanie - k. 3).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazano, iż wnioskodawca udokumentował jedynie 14 lat 10 miesięcy i 29 dni okresów składkowych i uzupełniających wobec wymaganych 20 lat (zgodnie z art. 28 ustawy emerytalnej) lub 25 lat (zgodnie z art. 27 ustawy emerytalnej). Są to w ocenie organu jedyne okresy podlegające zaliczeniu.

Do okresów tych nie zaliczono natomiast okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wskazane w piśmie KRUS z dnia 01 kwietnia 2015 roku (odpowiedź na odwołanie – k. 4-5).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

J. U., urodzony (...), w dniu 07 kwietnia 2015 roku złożył w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówce Terenowej w R. wniosek

o przyznanie mu prawa do emerytury rolniczej (dowód: wniosek – k. 1 akt KRUS).

Decyzją z dnia 21 maja 2015 roku, nr (...) -1, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał wnioskodawcy prawo do dochodzonego świadczenia od dnia 01 kwietnia 2015 roku ustalając jego wysokość na kwotę 1.270,05 zł brutto miesięcznie. Do ustalenia prawa do emerytury rolniczej organ rentowy zaliczył skarżącemu okresy pracy rolniczej od 01 lipca 1977 roku do dnia 31 grudnia 1982 roku, od dnia 01 stycznia 1983 roku do dnia 31 grudnia 1988 roku oraz od dnia 01 stycznia 1991 roku do dnia 21 maja 2015 roku w łącznym wymiarze 35 lat 10 miesięcy i 21 dni (dowód: decyzja i raport ustalenia uprawnień do świadczenia – akta KRUS bez numeracji kart).

Następnie w dniu 30 maja 2017 roku J. U. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w R. wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury pracowniczej. W informacji o okresach składkowych i nieskładkowych wskazał okres zatrudnienia od dnia 01 marca 1976 roku do dnia 31 maja 1990 roku w Rolniczej Spółdzielni (...) w R. oraz okresy podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu od dnia 01 lipca 1977 roku do dnia 30 czerwca 1982 roku (dowód: wniosek – k. 1-4 akt ZUS, informacja dotycząca okresów składkowych i nieskładkowych – k. 5-6 akt ZUS).

Zaskarżoną decyzją z dnia 07 czerwca 2017 roku, nr (...), organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury wskazując, iż udowodnił on jedynie

14 lat 10 miesięcy i 29 dni okresów składkowych wobec wymaganych 20 lat. Do stażu tego organ przyjął okresy podlegania ubezpieczeniu pracowniczemu od dnia 01 marca 1976 roku do dnia 31 maja 1990 roku w Rolniczej Spółdzielni (...) w R. oraz okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od dnia 16 lutego 1967 roku do dnia 16 grudnia 1967 roku (dowód: decyzja – k. 20 akt ZUS, karta przebiegu zatrudnienia – k. 19 akt ZUS).

Pismem z dnia 19 lipca 2017 roku J. U. wniósł o doliczenie mu okresu pracy od dnia 01 czerwca 1990 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku przedkładając na powyższą okoliczność zeznania świadków (dowód: pismo zatytułowane „odwołanie” wraz z załącznikami – akta ZUS bez numeracji kart).

W odpowiedzi na powyższe pismo organ rentowy pismem z dnia 01 sierpnia 2017 roku poinformował wnioskodawcę, iż nie może uwzględnić zawnioskowanego okresu, bowiem jak wynika z zaświadczenia pracodawcy skarżący zatrudniony był w okresie od dnia 01 maja 1976 roku do dnia 31 maja 1990 roku, zaś do zeznań świadków nie dołączono zaświadczenia pracodawcy wyjaśniającego przyczynę braku możliwości wystawienia zaświadczenia na dalszy okres zatrudnienia (dowód: pismo ZUS do wnioskodawcy z dnia 01 sierpnia 2017 roku – akta ZUS bez numeracji kart).

Kolejnym pismem z dnia 18 grudnia 2017 roku J. U. wniósł o doliczenie mu na podstawie zeznań świadków okresu pracy w gospodarstwie rolnym jego rodziców od dnia 20 lipca 1964 roku do dnia 16 lutego 1967 roku oraz od dnia 16 grudnia 1967 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku (dowód: wniosek wraz z załącznikami – akta ZUS bez numeracji kart).

W odpowiedzi na powyższe pismo Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. w dniu 05 stycznia 2018 roku poinformował wnioskodawcę, iż okresy te nie mogą zostać uwzględnione bowiem przedłożone przez niego pisemne zeznania świadków nie spełniają wymogów ustawowych (dowód: pismo ZUS do wnioskodawcy – akta ZUS bez numeracji kart).

J. U. w dniu (...) ukończył 16 rok życia. W tym czasie mieszkał w miejscowości B., a następnie w miejscowości G., gm. S. w domu rodzinnym swoich rodziców – A. i S. małżeństwa U., którzy w tym okresie byli posiadaczami gospodarstwa rolnego o pow. 9,36 ha. W gospodarstwie tym pracowali wyłącznie rodzice wnioskodawcy oraz on sam, bowiem jego brat (starszy o 4 lata) był w wojsku, zaś jego siostra (młodsza o 7 lat) była zbyt mała, przy czym ojciec wnioskodawcy został aresztowany i odbywał karę pozbawienia wolności, a ponieważ jego matka nie dawała sobie rady samodzielnie, skarżący zmuszony był do rezygnacji z nauki w szkole średniej. Gospodarstwo to nie było zmechanizowane, miało charakter ogólny i uprawiano w nim zboże oraz ziemniaki, jak też hodowano 4-5 krów, 8-10 świń oraz jednego konia. Do obowiązków wnioskodawcy należało koszenie siana i zboża przy pomocy kosy, oranie ziemi z pomocą konia oraz wykonywanie

innych zwyczajowych prac polowych. Zajmował się również obrządkiem zwierząt. Prace te zajmowały mu niezależnie od pory roku co najmniej 4 godziny. W ten sposób wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, z przerwą od dnia 16 lutego 1967 roku do dnia 16 grudnia 1967 roku na odbycie zasadniczej służby wojskowej, do dnia 30 kwietnia 1976 roku w związku z podjęciem zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni (...) w R. (dowód: zaświadczenie Starostwa Powiatowego w R. z dnia 24 listopada 2017 roku – akta ZUS bez numeracji kart, dowód osobisty – k. 50 – koperta, zeznania wnioskodawcy – zapis płyty CD – k. 33 i k. 53, zeznania świadków – M. S. – zapis płyty CD – k. 45, R. K. i M. T. – zapis płyty CD – k. 53).

W okresie od dnia 01 maja 1976 roku do dnia 31 maja 1990 roku J. U. był zatrudniony w Rolniczej Spółdzielni (...) w R. na stanowisku wozaka mleka w B., przy czym przez cały okres ubezpieczenia podlegał ubezpieczeniu społecznemu w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (dowód: akta osobowe – k. 20 – koperta, zaświadczenie – k. 7 akt ZUS, częściowo zeznania wnioskodawcy – zapis płyty CD – k. 33 i k. 53, częściowo zeznania świadków A. W. – zapis płyty CD – k. 33, M. S. – zapis płyty CD – k. 45).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest zasadne i jako takie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż spór w sprawie niniejszej ograniczał się jedynie do możliwości uwzględnienia jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz wskazywanego przez wnioskodawcę okresu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia od dnia 01 czerwca 1990 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura jeżeli osiągnęli wymagany wiek emerytalny oraz posiadają okres składkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Natomiast w myśl ust. 3 pkt 1 w/w przepisu wiek emerytalny dla osób urodzonych do dnia 31 grudnia 1947 roku wynosi co najmniej 65 lat.

Wyjątek od tej zasady przywidiuje art. 28 w/w ustawy zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 roku, którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2, przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki, tj. osiągnęli stosowny wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3 oraz mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn.

W tym zakresie wskazać należy, iż wnioskodawcy wniósł o zaliczenie mu okresu pracy w gospodarstwie rolnym jego rodziców po ukończeniu przez niego 16 roku życia, tj. okresu od dnia 02 czerwca 1961 roku do dnia 16 lutego 1967 roku oraz od dnia 16 grudnia 1967 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku.

Na powyższe zezwala art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1386) zgodnie z którym przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 01 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W judykaturze utrwalony jest pogląd, że osoba, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu winna spełniać kryteria domownika z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2016.277). Domownikiem jest zaś osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana

z rolnikiem stosunkiem pracy. Nadto osoba taka winna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym, niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników,

tj. minimum 4 godziny dziennie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 02 lutego 1997 roku

II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473, z dnia 13 listopada 1998 roku, II UKN 299/98, OSNP 1999/24/799, z dnia 18 lutego 1999 roku, II UKN 491/98 OSNP 2000/8/324, z dnia 10 maja 2000 roku, II UKN 535/99, OSNP 2001/7/650).

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, fakt pracy wnioskodawcy w w/w gospodarstwie rolnym nie budzi wątpliwości. W tym zakresie Sąd uznał za przekonujące zeznania wnioskodawcy oraz przesłuchanych w sprawie świadków M. S., R. K. i M. T.. Wskazali oni bowiem na rodzaj prowadzonej przez rodziców wnioskodawcy działalności rolniczej, a także potwierdzili okoliczność pracy wnioskodawcy w tym gospodarstwie w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Na ich podstawie Sąd ustalił, iż w spornym okresie J. U. zamieszkiwał w domu należącym do jego rodziców, którzy prowadzili gospodarstwo rolne

o charakterze ogólnym. Gospodarstwo to miało około 10 ha powierzchni i nie było zmechanizowane. Pracowali w nim wyłącznie rodzice wnioskodawcy oraz on sam, bowiem jego brat (starszy o 4 lata) był w wojsku, zaś jego siostra (młodsza o 7 lat) była zbyt mała, przy czym ojciec wnioskodawcy został aresztowany i odbywał karę pozbawienia wolności,

a ponieważ jego matka nie dawała sobie rady samodzielnie, skarżący zmuszony był do rezygnacji z nauki w szkole średniej. W związku z czym to w głównej mierze na wnioskodawcy ciążył obowiązek pracy w gospodarstwie. Powyższe jednoznacznie zatem wskazuje, że wnioskodawca spełnia kryteria w/w pojęcia „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, że skarżący w spornym okresie pracował stale w gospodarstwie rolnym w wymiarze co najmniej 4 godziny dziennie. W związku z powyższym okres od dnia 02 czerwca 1961 roku do dnia 16 lutego 1967 roku oraz od dnia 16 grudnia 1967 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku Sąd uwzględnił do ogólnego okresu ubezpieczenia wnioskodawcy. Okres ten wystarczy, aby J. U. spełnił sporny z warunków niezbędnych do ubiegania się o świadczenie emerytalne z art. 28 ustawy emerytalnej, jakim jest legitymowanie się ogólnym okresem zatrudnienia w ilości co najmniej 20 lat. W tym miejscu podnieść trzeba,

iż Sąd Okręgowy w zakresie możliwości uzupełnienia stażu pracowniczego okresem pracy

w gospodarstwie rolnym rodziców w pełni aprobuje stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 września 2009 roku, II UK 19/09 (LEX nr 794876) w którym Sąd ten wskazał, iż dobrodziejstwo uzupełnienia brakującego stażu emerytalnego w systemie powszechnym (okresów składkowych i nieskładkowych) okresami rolnymi z art. 10 ustawy

o emeryturach i rentach nie idzie dalej, jak tylko do uzupełnienia pierwszego wymaganego okresu emerytalnego określonego dla emerytury niepełnej w art. 28 ustawy o emeryturach

i rentach, czyli do 20 lat, a nie aż do 25 lat - czyli do zwykłego stażu emerytalnego z art. 27. Oznacza to, że jeżeli okresy składkowe lub nieskładkowe nie przekraczają 15 lat, co miało miejsce w sprawie niniejszej, to możliwe jest ich uzupełnienie okresami wskazanymi

w art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach jedynie w celu nabycia prawa do

tzw. niepełnej emerytury na podstawie art. 28 tej ustawy. Natomiast, jeżeli okresy składkowe lub nieskładkowe przekraczają 15 lat, to możliwe jest ich uzupełnienie okresami, o jakich mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, dla nabycia pełnych uprawnień emerytalnych (np. na podstawie art. 27 lub art. 29 ustawy). Podobnie orzeczono w wyroku z dnia 03 grudnia 2004 roku, II UK 59/04 (OSNP 2005 nr 13, poz. 195), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że: "przepis art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dopuszcza wyjątkowo możliwość traktowania okresów pracy w gospodarstwie rolnym tak jak okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresów składkowych i nieskładkowych. Aprobowana norma oznacza więc, że ubezpieczony, który posiada mniej niż 15 lat okresów składkowych

i nieskładkowych może skorzystać z posiadanych okresów rolnych z art. 10 ustawy emerytalnej tylko do uzupełnienia okresu wymaganego do emerytury z art. 28

(tzw. najniższej).

Podnieść w tym miejscu należy, iż wnioskodawca domagał się dodatkowo zaliczenia okresu jego zatrudnienia od dnia 01 czerwca 1990 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku w Rolniczej Spółdzielni (...) w R., kiedy to świadczył pracę na podstawie umowy zlecenia na stanowisku wozaka. Niemniej Sąd nie mógł uwzględnić tego okresu zatrudnienia, a to dlatego, iż wnioskodawca okoliczności tej, w ocenie Sądu, w sposób dostateczny nie udowodnił. Na potwierdzenie powyższego przedstawił bowiem jedynie zeznania świadków A. W. i M. S., którzy co prawda potwierdzili, iż wnioskodawca pracował w Spółdzielni, jednak w sposób precyzyjny nie potrafili określić daty końcowej jego zatrudnienia. Świadek M. S. przy tym posługiwała się pojęciami „nie mogę stwierdzić, czy tak było”, „ja nie pamiętam”, zaś świadek A. W. potwierdził co prawda, że w rozmowie z wnioskodawcą słyszał, iż chce on przepracować do końca roku, jednak nie potrafił określić którego, czy był to 1990, czy też 1991. Stąd zeznania tych świadków w zakresie dotyczącym zatrudnienia wnioskodawcy po dniu 31 maja 1990 roku w zestawieniu z zaświadczeniem pracodawcy z dnia 12 marca 2008 roku (k. 7 akt ZUS) Sąd uznał za niewiarygodne. Podkreślić jednak w tym miejscu trzeba, iż po uwzględnieniu okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym jego rodziców, omawiany okres pozostawał bez wpływu na prawo do świadczenia emerytalnego.

W myśl art. 129 ust. 1 ustawy dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1386) świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wniosek w przedmiotowej sprawie wpłynął do organu rentowego w dniu 30 maja 2017 roku, a wiek 65 lat wnioskodawca osiągnął w dniu (...)roku, zatem w sprawie niniejszej prawo do emerytury przysługuje od maja 2017 roku, tj. od miesiąca w którym złożono wniosek.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.

SSO Bożenna Zawada